

v tukajšnje šole, in tukajšnjih učencev in učenk za oprostitev od obveznega pouka v slovensčini. Vodstva nemških šol je pozvati, da prično z izdajo „Letnih izvestij“. V ta namen naj se izposluje pri občinskem svetu potrebni kredit, katerega naj bodo deležna tudi vodstva slovenskih mestnih ljudskih šol, ki takšna „Izvestja“ že izdajajo.

„Der Süden“. Organ für die politischen, culturellen und wirtschaftlichen Interessen der Kroaten und Slovenen. Številka 48 tega lista prinaša sledeče: Wir und die Böhmen. System und Staat. Die Delegationen und die Slaven. Mittheilungen aus Bosnien und Herzegovina, Dalmatien, Kärnten, (nach Wurms, Rotschedl und Pirker!) Kroatien und Slavonien, Küstenland, Steiermark, aus der Heimat. Allerlei. (Die Südslaven beim Kaiser. Aus der slavischen Welt, Vereinwesen. Literatur: „Aus dem Garten der Lavanter Diöcese“, gesammelt vom Lavanter Domcapitular Dr. Josef Pajek). Tudi ta številka ima prilogo (4 str.). — List stane za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld. Naročuje se v upravnistvu, Dunaj I. Plankengasse 4.

Klerikalizem na Slovenskem postopa od dne do dne besneje in rabi vsa mogoča in nemogoča sredstva, da bi si ohranil svojo napredku in ljudstvu sovražno moč. Klerikalna društva rastejo po deželi, kakor gobe po dežju, s predavanji o najbedastejših predmetih se slepi ljudi, „katoliško“ časopisje sramoti duševno neodvisne učitelje, škof zida vzgojevališča za klerikalni pomladek, cerkvene oblasti stopajo v boj proti svobodomiselni literaturi in po vseh kotih delujejo misijoni v prid socialnemu in političnemu klerikalizmu. Strupena strast preganja vse in vsakogar, kdor ne trobi v klerikalni rog. Proti temu pogubnemu zaslepljevanju našega ljudstva je ena sama pomoč: Razširjenje splošne izobrazbe in omike. Ljudstvo treba z vso energijo navajati na to, da misli. To delo je bilo v našem narodu doslej vsekakor preveč zanemarjeno. Zlasti naša inteligenca se je premalo zanimala za ljudstvo in le tako je bilo mogoče, da je postal klerikalni upliv pri nas tako velik. Zadnji čas je pa, da se to izpremeni. Kdor koli je resen prijatelj našega ljudstva, kdor želi, da ne postane ves narod plen fanatičnega klerikalizma, mora v tem oziru storiti svojo dolžnost in mora pomagati, da se povzdigne na višji duševni nivô. Javna popularno znanstvena predavanja, izdajanje poljudnih knjžič so najboljše sredstva za to. Mar slovenski narod res nima močij, ki bi bile zmožne tega dela? Profesorji, učitelji, literati, dijaki bi si lahko pridobili velikanskih zaslug na tem polju. Čas Vas kliče. Prijatelji naroda in napredka, pokažite se!

Nasprotniki slovaške zavesti na Ogrskem je tudi višja duhovščina. Zipski škof Smrečan (Szmrecsanyi), tedaj sam slovaškega rodu, je izdal na svoje duhovnike poziv, naj preprečijo pismene pritožbe Slovakov, kakršne hočejo predložiti kralju glede preziranja slovaščine pri uradih. Rožnavski škof Ivankovics — istotako rodom Slovan — je celo izdal pastirski list, v katerem priporoča Slovakom, da se poprimejo mažarskega jezika ter naj uvedejo tudi v cerkve mažarsko petje, potem se jim ne bo treba — v Ameriko seliti! Seveda delajo to cerkveni dostojanstveniki le kot poslušno orodje mažarske vlade.

Izpostavljanje otrok vrši se v Londonu tolikokrat, da je društvo Vandsvort in Klafam, ki skrbi za take izložene otročiče, izdalo oglas, da morejo dobiti starši svoje otroke do gotovega dne nazaj, ne da bi bili za svoj čin kaznovani. Društvo ima sedaj 200 otrok, katere so našli na ulici. Velika beda, ki nastane mej delavstvom vsako zimo, je kriva seveda vsega.

Jubilejska samopomoč.

Poziv! Dne 6. t. m. je umrla gospa Ana Krajnik, soproga g. nadučitelja Ivana Krajnika v Kobaridu. Pokojnica je bila v smislu § 7. društvenih pravil ud našega društva. Ker šteje društvo 183 udov, zato sem izplačal vdovcu v smislu § 3. društvenih pravil 183 gld.

V smislu § 4. lit. a društvenih pravil mora plačati vsak društvenik po smrti enega društvenika 1 gld. za prihodnji slučaj smrti.

Glede roka za to vplačilo govori lit. b § 4. tako-le: „Plačati se mora tekem enega meseca po društvenikovi smrti, (v tem slučaju do 6. prosinca 1900 l.) ki se razglasi v slovenskih učiteljskih glasilih in dnevnikih.“

§ 6. lit. b pa pravi: „Za upravne stroške plača vsak društvenik pri prvem slučaju smrti v letu 15 kr.; preostanki pridejo v rezervno podporno zalogo“. Lit c § 6. pravi: „Vsa vplačevanja se pošiljajo društvu načelniku.“

Na podstavi tega prosim p. i. ude, da mi blagovolijo poslati do 6. prosinca 1900. l. 1 gld. 15 kr.

Kdor še ni ud in želi pristopiti, mora plačati 50 kr. vstopnine (§ 6. lit. a); 1 gld. udnine (§ 4. lit. a); 1 gld. za rezervno podporno zalogo in potem vsako leto meseca svečna zopet 1 gld. (§ 5. lit. a in b); 10 kr. poštine (odborov sklep); 15 kr. za upravne stroške pri prvem slučaju smrti v letu (§ 6. lit. b.)

Na podstavi § 7. lit. e se sprejmo v društvo le oni, ki še niso stari 45 let in se izkažejo z veljavnim zdravniškim izpričalom, da so zdravi. Ti društveniki doplačajo tolikokrat po 1 gld., kolikor slučajev smrti je bilo med društveniki od ustanovitve društva. (Do danes je bil en sam slučaj smrti.)

Ljubljana, dne 8. grudna 1899.

Jakob Dimnik,
t. č. predsednik.

Šiba in druge telesne kazni v zgodovini šolske discipline.*)

Ruski spisal M. A., preložil J. M.

V poslednjem času se potegujejo nekatera zemstva, da se odpravijo telesne kazni za učečo se mladino. Nagibi temu stremljenju so toliko blagorodni, da jim donášamo polno sočuvstvo in jim želimo popolnega uspeha.

Časnikarstvo podpira ta stremljenja z vso vnetostjo, in vsak istinito omikan človek niti nasprotovati ne more pojavljajočemu se čuvstvu človekoljubnosti v našem občestvu. Ako pa se sredi občega soglasnega zbora srečavajo žalostne izjeme in se slišijo glasovi v zaščito šibe, v kateri še mnogi hočejo videti „edino sredstvo v popoljšanje porušene vesti človekove“, to izhaja očitno od tod, da pri nas jih še mnogo ni prišlo do spoznanja, da telesne kazni ponižujejo dostojanstvo človeške osebe, in niso še prepričani, da je prišla ura ostavljenja sirovih popoljševalnih sredstev, prilična barbarstvu srednjih vekov.

Pojasniti, da telesne kazni ne pristojajo človekovemu dostojanstvu, pokazati del tega zla, katero je prinesla šiba v teku zgodovine človeškemu rodu, je namen naše črtice. Omejili se bomo kolikor mogoče na to, v kolikor je šiba igrala svojo gospodujočo ulogo v šolski disciplini.

Šiba kot karatelno pedagoško sredstvo obstoji že nad dve tisoč let. Že pri starodavnih Judih, kateri so vobče telesne kazni v obili meri upotrebljali, je bila šiba dobro znano vzgojevalno sredstvo. In to ni čuda, ako se pomisli, da so Judi praktikovali tako barbarsko kaznovanje, da so pregrešivšega učenca oblivali z mrzlo vodo: v primeri s to kaznijo je bila šiba še lahka kazen. Pri

*) V tej črtici se ocenjuje ravnanje sholastikov in jezuitov v šoli precej rezko a objektivno. Naj mojemu prevodu potomci teh stanov ne zamerijo tega. Oni, ki so nekdaj tako kruto vihteli palico v šoli, so bili otroci svojega časa ter so ravnali v duhu tedanjih mračnih časov. Ker so poleg šole imeli neomejen vpliv tudi na vso nekdanjo človeško družbo, je po človeški narodi povse utemeljeno, da so svojo velikansko oblast čestokrat zlorabljali. V prevodu sem marsikatero trpko besedo ublažil, kar naj se vzame blagohotno na znanje.